

BAKURUBASANNI

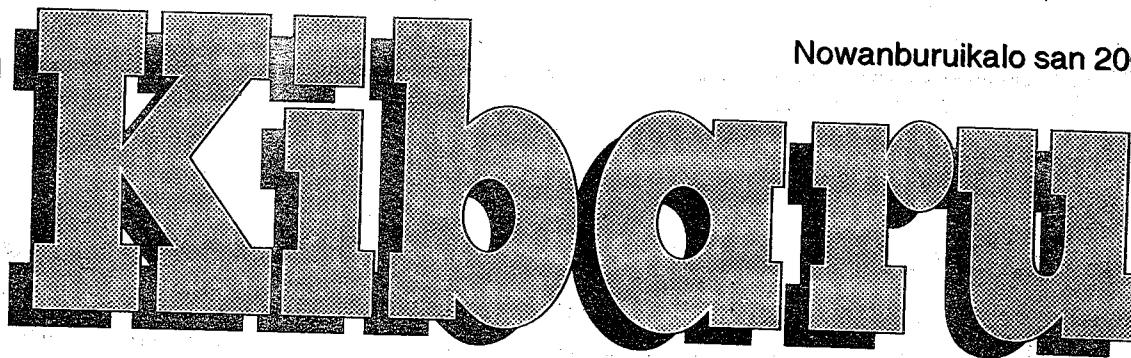
(nimoro 12 songo)

Mali kono = Dōrōme 300

Afiriki kono = Dōrōme 600

Jamana wəre = Dōrōme 1000

Nowanburukalo san 2006

Kunnafonisében bota kalo o kalo. BP: 24 Téléphone : 221-21-04. Bosola Bamako-Mali. San 34nan boko 418nan A songo : dōrōme 15

Sorodasi kōrōw ka lanini sabatira

Sorodasi kōrōw ka pansiōnw damakēnēni, Faransi depitebulon bolofara folo jenna n'o ye arabadon nowanburukalo tile 15 san 2006. A waleyali bē damine san 2007 zānwuyekalo la. A nesinnen bē sorodasi kōrō 80.000 ma jamana 23 kono. Olu minnu jora Faransi darapo kōrōk'a kunmabō alimankelē la. Alizeri sorodasi kōrō ye mōgō 15.000 ye. Marōku fana ta ye 15.000 ye. Dōcchin bē Tinizi ta je mōgō 5.000 la.

Mali kono, tōnba min nesinnen don sorodasi kōrōw haminankow jenaboli ma, o y'a jira ko pansiōnw damakēnēni hērē bē se mōgō 1758 ma Mali sorodasi kōrōw la. Tuma min na jamana maralēn w'y'u ka yēremahōrōnya ta, Faransi ye danfara don a kunmabō sorodasi kōrōw ni nōgōn ce pansiōnko la. San caman kera o fisamantiya in na Faransi fe. San 1996 la, Senegali sorodasi kōrō dō, min tōgō ye Amadu Jōpu, oye Faransi gofērenaman wele kiirisola. Jekulumin sigilen bē Faransi gofērenaman laadili kama, o ye jo di. Amadu Jōpu ma; san 2001 desanburukalo tile 10na, jekulu in'y'a nini sorodasi kōrōw ka damakēnē pansiōnko la.

Kabini san 1953, jamana maralēn kelen k'u ka yēremahōrōnya nini, Faransi ye fisamantiya don sorodasi kōrōw ni nōgōn ce pansiōnko la. Sabula k'u kera u ka jamanadenw ye kaban, u te Faransikaw ye bilen. O hakilila in bē nansarala josariyaw soso; sabula gofērenaman laadibaajckulu y'a jira ko hadamadenko la, danfara man kan ka don mōgōw ni nōgōn ce ka da jamanadenyako kan.

Faransi minisiri min nesinnen don

Sorodasi kōrō mana fatu kaban, a ka pansiōn bē tige

sorodasi kōrōw kunko jenaboli ma n'o ye Hamilawi Mekasera ye, o y'a jira ko pansiōnw damakēnēni gofērenaman fe, o ye foliko ye. Nka a ka fo la, o kōrō te san 45 min kera fisamantiya kono k'o musaka bē lasegin sorodasi kōrō tōjōnenw ma. Minisiri in ka fo la, sorodasi kōrō minnu ye kēlē ke ka Faransi kunmabō juguw bolo, olu folo kunko bē jenabō.

Faransi ka jamana maralēn kōrōw denmisēn kolo gēlēn w tarā sorodasiya la ka Faransi kunmabō alimankelē fila la ani k'u bila ka taa

kēlē ke jamana wērē la. Endosini kēlē sen b'o la.

Faransiyē kēlē fila ke. Folokera san 1944 zuwenkalo tile 6 Nōrōmandi. Filanan kera san 1944 utikalo tile 15 Porowensi. Kēlē ninnu sorodasice kuurumōgō 560.000la, mōgō 295.000 bōra Farafinna. A tun bē fo olu de ma nansarakan na «tirayēri senegalēw».

Nka walasa ka pansiōnw damakēnēni waleyā, a bēna dajira depitebulon filanan na; n'o bē wele «Sena», o k'a ka yamaruya di.

Dokala Yusufu Jara

Braguw n'bōro dame sōrōw amanaden	ne 2
Sin wa jamanā n'i Faransikaw	ne 3
Waleyā bērē kēlē dugu	ne 4
Waleyā bērē Malikorōwa zaaraba	ne 5
Kelankéne n'i 45na	ne 6
Dukene n'i 30na	ne 7
Wolosoben locha di Benenkarmiyē sabar malika	ne 8
Bontengi le telefonu da a fula bilesi aza	ne 9
Bo	ne 12

Duguw ni burudamesigidaw ani kinw sigili

Sariya nimoro 06-023 tara san 2006 zuwenkalo tile 28, duguw ni burudamesigidaw ani kinw sigili n'u ka mara kecogo kan.

Tilayorō fōlo : Nəbila Kunnafoniw

Sariyasen 1nan : Dugu ni burudamesigida ani kin, olu ye mara sinsinyorō fōlo ye Mali kono.

Sariyasen 2nan : Dugu ye du kelen walima du caman sigilen ye yoronin kelen wula kono. Dugumogow ye minnu bē si a kono ani minnu ka duba be yen.

Sariyasen 3nan : Burudamesigida ye du yaalataw dalajelon ye kene kelen kan.

Sariyasen 4nan : Kin ye sigida kelen walima sigida caman ye duguba kono.

Sariyasen 5nan : Mogo min mana yelema dugu, burudamesigida walima kin do la ka se kalo woora ma, o ka kan k'a yere kofo, a ka seben ka fara o sigidalamogow kan.

Sariyasen 6nan : Ni dugu, burudamesigida walima kin bē sigi, gofereneri min b'a mara kunna, o de b'a sigili yamaruya səben di, a konseyejekulu kelen k'o k'u sigiyorō ani jamana togolalasigiden hakilila səro.

Sigida dofarali sigida wəre kan, sariya de b'o dantige. Marabolow minisiri de b'e burudamesigida, dugu, walima kin sigicogo, u wulicogo ani u faracogo nəgon kan, o yamaruya di.

Tilayorō filanan : Mara bolicogodugu, buguda ani kin kono.

Sariyasen 7nan : Dugu, burudamesigida ani kin, nin kelenna bē n'a kuntigi n'a ka konseyew don.

Dakun fōlo : Dugutigi, burudamesigidatigi ani kintigi.

Bolofara I : Dugutigisigi, burudamesigidatigisigi ani kintigisigi

Sariyasen 8nan : Dugutigisigi, burudamesigidatigisigi ani kintigisigi bē ke ka kene ni sigida ka

laadalakuntigisigi cogoya ye.

Dugu, burudamesigida walima kin konseyejekulu kelen k'o ka komini konseyejekulu ladonniya u ka dugutigi, sigidatigi walima kintigi sigili la, a b'e soro ka kuntigi tōgo di a ka serekili, walima Bamako faaba la, goferenaman togolalasigiden ma o de b'a sigi.

Nin mogo suguya ninnu te se ka ke dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi ye :

Minnu nangira kojugu do keli fe;
- Minnu nangira kojugu do keli fe ka laban k'u bali u ka hakew la.

Marabolow minisiri de b'e dugutigi, burudamesigidatigi ani kintigi sigilli sariyaw dantige.

Bolofara filanan : Dugutigi, burudamesigidatigi ani kintigi ka baaraw.

Sariyasen 9nan : Dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi kelen doron de b'a ka sigidalamogow joyorō fa fanga nəkoro. A b'e baara ke meri ka yamaruya kono. Mara sinsinbaa fōlo ye dugutigi, burudamesigidatigi ani kintigi ye u ka sigida la.

Sariyasen 10nan : Dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi ka kuntigiya kono na, a b'e forobabaara bē nənabo. A b'a janto sariyaw labatoli la.

O de koson, a te ben a ka mogolawoloma ke a ka baara kono na.

Sariyasen 11nan : Laje fen o fen be ke sigida la dugu, burudamesigida walima kin konseyejekulu fe, o nəmogoya be di kuntigi ma.

Sariyasen 12nan : Basigi sabatili ani hadamadenw lakanani sigida la, dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi ka kan ka dabatige olu kama. Ni kasaara walima birisa nagami ye sigida soro, kuntigi be meriladonniya, o la joona. Nk'o b'a soro a ye sigidalamogow lafaamuya ka feere

dōw tige yeretanga kama.

Sariyasen 13nan : Dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi b'a janto hadamadenw ka saniya ani sigida n'a lamini lasaniyalila; ka fara jini kungo nafamafenw lakanani kan a ka sigida la.

Ni bana cayara mogow walima baganw na waati min na sigida la, kuntigi ka kan k'o Kunnafoni lase meri, goferenaman togolalasigiden ani keneya tigilamogow ma teliya la.

Sariyasen 14nan : Dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi be fanga deme nisongo ni wusuruw mineni na. O de koson, Marabolow minisiri ani Nafoloko minisiri be musaka do dantigge kuntigi ye, a k'o joyorō in kama.

Sariyasen 15nan : Laada la, dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi de be fokaben sabati mogow ni nəgon ce a ka sigida la.

Sariyasen 16nan : Dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi be mogow lafaamuya sigidalamogow'n' u bolofen hakew jatemineba raw mana se, bolociw, farilabanaw sidonni, foroba furakeliw ani sigida geleyaw la. Fanga mana baara numan fen o fen keli dajira kuntigi la, a b'o ke.

Sariyasen 17nan : Sarate dugutigiya, burudamesigidatigiya walima kintigiya la. Nka a ka baara cogoya de y'a to Marabolow minisiri, ani Nafoloko minisiri ye musaka do dantige a ye.

Sariyasen 18nan : Dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi ni taakasegin musaka ka kan. Cakeda min b'a bila taama na, o b'o musaka in sara a ye.

Sariyasen 19nan : Ni dugutigi, burudamesigidatigi walima kintigi ladara dōgotoroso la, do b'e b'a ladali musaka la ka kene ni Marabolow minisiri ani Kenevakow minisiri ka sariya dantigelenw ye.

A to be Kibaru nata kono

Siniwajamana ni Farafinna ka jənəgənya

An ka nsana do b'a fo «ko suma koma, oyekolanogo ye» kuma kɔrɔ don nka tijne kɔrɔ don wa?

A b'e san tan ni kɔ bɔ bi, nafolokonədənbaaw, politikiməgəw ani yiriwali dungew ni məgo hakilimabawy'ajira ko Siniwajamana ye nəmadafen ye yiriwaliko la. San 1950 ni 1960 waatiw ye Siniwajamana soro faantanya dingə kono, i n'a fo Farafinjamana b'e dabolo jugu min kan bi. U limaniyara ko faantanya te labanbana ye, min te se ka furake. Jamanadenw y'u sebe don yiriwali ma ni baara, rasodennumanya ani kalan ye, walasa u ka se ka jate jamana yiriwalenw fe bi.

Hali ni bugu do tufa te se ka sigi bugu were kunna, Farafinna b'ena a nəmada Siniwajamana fe netaa sɔrɔli la. O hukumu kono, Siniwajamana ni Farafinna ka jənəgənya lajə 3nan kera Peken san 2006 nowanburukalo damine na. Farafinna jamanakuntigi n'a minisirinəməgo hake min tun be kene kan, o tun be məgo 40 ni kɔ bɔ. Jamananəməgəw sebeko bora lajə in na ka teme hali Farafinna kelenyatona ka lajeba məgo hake kan.

Malijamanakuntigi Amadu Tumani Ture, Mali ni jamana were ce minisiri n'a ka minisiriso nəməgəba Bubakari Sidiki Ture, ka fara jamanakuntigi furumuso Lobo Tarawele kan, olu taara Mali joyɔrɔ fa Peken Siniwajamana na. Lajə in senfe, Siniwajamana ni Farafinna ye dabali kura tige u ni nɔgon ce jənəgənya sinsinni na. Dantigelikɔrɔfo la, Siniwajamana kuntigi Hu Jintawo y'a jira ko se fosi te Farafinjamana minnu ye, a ka jamana b'ena jen olu kannajuruwko, anise dɔɔnin be minnu ye, yafa be ke do kɔ olu ta la. O musaka kuuru be se sefawari miliyari 550. O temenen ko siniwacakeda minnu b'ena baara la Farafinna,

Siniwajamana be wariko do sigi sen kan olu demeni kama.

Jənəgənya in sinsinni kama, fan fila bee n'a seko don. Siniwajamana kuntigi Hu Jintawo ka fo la, olu b'ena u joyɔrɔ jira ni waleya 8 ye Farafinna ye: Folo, san 2006 y'a soro u be deme min ke Farafinna ye, san 2009 na u b'o sigiyɔrɔma fila. Filan, Siniwajamana b'ena jamana dōw jatemine ka sefawari miliyari 1650 juru don olu la, ka laban ka miliyari 1100 don dōw la olu ka se ka taa

soro lasigidenyasira be o jamanaw ni Siniwajamana ce. Woɔrɔnan, Siniwajamana b'ena a ka sugu daye le Farafinjamana ye. Jagofen suguya 190 be yen, wusuru te sara olu donni na Siniwajamana na. A b'a fe k'ohake se 440 ma Farafinna faantanjamana koson. Nka a ka soro lasigidenyasira b'u ni Siniwajamana ce. Wolonwulan, Siniwajamana b'a fe san 3 nata kono, ka nafoloko ni jagoko nənaboyoro 3 fo 5 daye le Farafinna. Seeginnan, san 3 nata kono,

Se fosi te Farafinjamana minnu ye, Siniwajamana b'ena jen olu kannajuru w'ko

kokanjago ke. Saban, Siniwajamana b'ena Farafinna yiriwacakeda do daye le. Musaka hake min be bilayen obədamine ni sefawari miliyari 2500 nəgonna ye. Siniwacakeda minnu b'ena baara la Farafinna, wari in be ke k'olu deme. Naaninan, Siniwajamana b'ena Farafinna kelenyatona ka lajekesoba jo, o be dabo Farafinna ka fangasoro kama. Duurunan, Siniwajamana ka juru be jamana minnu na, ni se fosi t'olu ye, a yafara olu saraliko. Ojuruw ye tonc te da minnu kan n'u sarali sarati tun be dafa san 2005 kono. Se doɔnin be jamana minnu ye, yafa k'era olu fana kannajuru do k'o. Nka a ka

Siniwajamana b'ena məgo 15.000 kalan Farafinna, baara suguya caman keli la. O hukumu kono, a be seneko nəniniyoro 10 jo ka karamogoba 100 bila ka na o kalanyorow la; ka doğotorosoba 30 jo; ka siniwa denmisən 300 bila ka na baarala Farafinna; ka seneke ləkəli 100 jo; ani ka nafolo bila Farafinna ka bolo kan lako liden 4000 kalanni kama san o san Siniwajamana na. Siniwajamana kuntiga jatemine na, fen min be olu ni Farafinna ce, o ye teriya, nəgonbonya ani yiriwalisabatili ye.

Salimu Togola
Dokala Yusufu Jara

Kenedugu fanga

Mansa Dawulaba Tarawele ye Kenedugu sigi san 1760 waati la; nka o fanga in binna tubabuw kelen ka Sikaso ci san 1898.

Kenedugu jujon fo ka se Mansa Dawulaba tile ma : San 1600 banwaati la, jula silame minnu tun be Kɔdiwari kɔnekayanfan fe Wojene mara la n'o ye Wataraw ni Tarawelew ye, keneduguko jujon bɔra olu'la. U y'u ka fanga boli sinafow kan. Nka fadenya labanna ka don Wataraw ni Tarawelew ce. O kelen Tarawelew nemogo Makan Jabakate Tarawelew ye Kɔdiwari kɔnekayanfan to Wataraw ye, ka yelema Burukina.

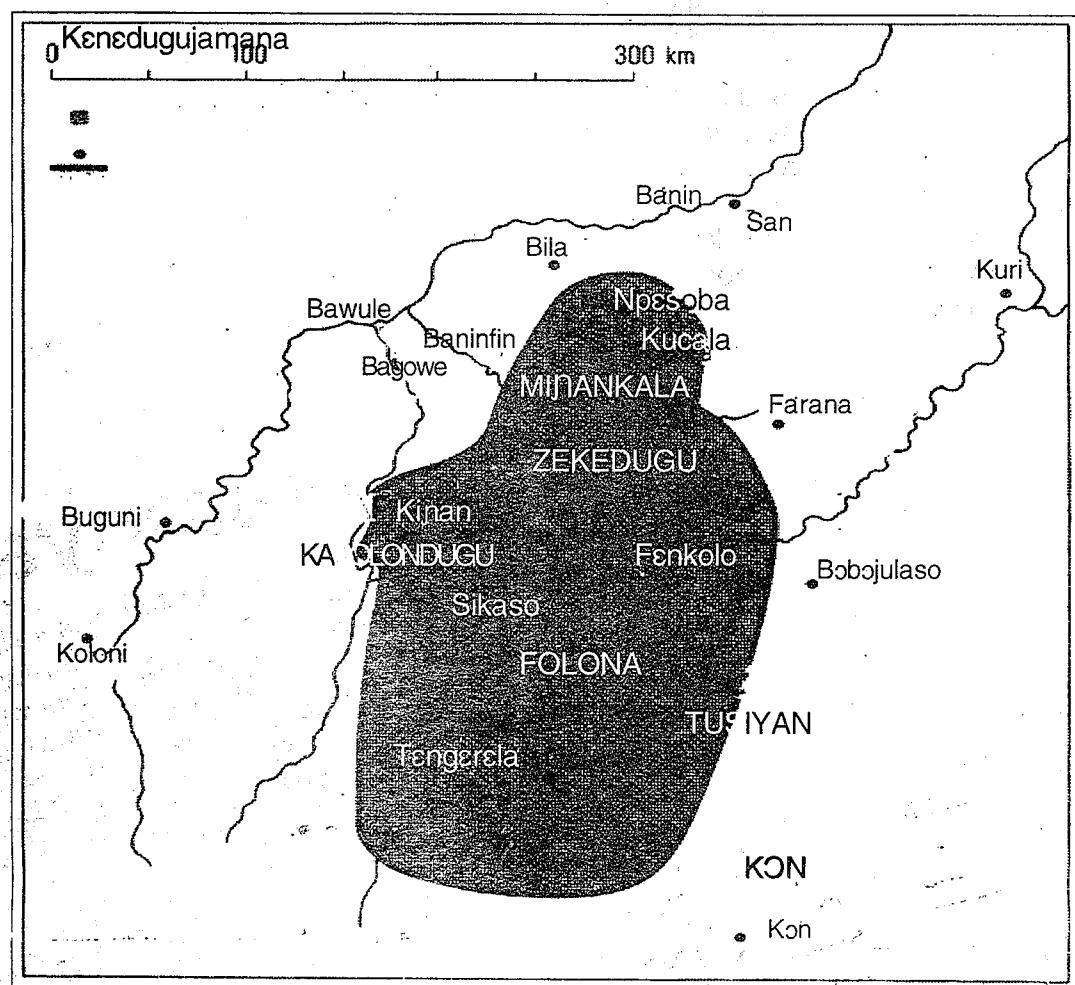
San 1760 waati la, Mansa Dawulaba Tarawele min ye Makan Jabakate Tarawelew bɔnsorw do ye, o nana a sigi Fenkolon Mali kono, Bobo sira la. A ye sinafow soro yen k'olu kelle ka Folona k'a ta ye. Keneduguko jujonna o cogo la.

Mansa Dawulaba tile (1840 - 1976)

Ale ka waati kono, a ye Konjamana Wataraw ni Bobo keleko caman ke walasa a ka mara basigilen ka to. Mansa Dawulaba fatura san 1877 la. A denke folo Ngolo Kunanfa sigira a no na; o y'a soro Kenedugu faaba yelemane Bugula, Sikaso dafela la a fa fe san 1859, ka Folona, Ganadugu ani Zegedugu to o ka mara kono. Ngolo Kunanfa faatura Kumbala kasoro a ma san kelen dafa fanga la. O y'a soro a dogoke Ceba tun taalen be ci la Segu; nka o seginna ka na ben suko ma. Ceba sigira fanga la.

Ceba kera Sikaso sigibaa ye (1877 - 1883) : Ceba ka faamadugu sigira Sikaso. Mansa Dawulaba den do don; a ba tun ye Kunko ye. Ceba tun ye ce farin ye. A k'o cefarinya, mogo bee seereyara o la. O de koson, a kera faama ye.

Ceba ye benkan ke a ni Segu faama Amadu Tali ce; n'o ye u do kana son ka kele bin do kan. A tun y'a ka fanga kologirinya Sikaso

kosebe, ni Kapolondugu, Minankala ani Tusiyen mineni ye.

San 1892 la, Kenedugu bonya tun b'a ta Burukina Wolikafin na fo Bagowe la Mali kono. Ceba ni Samori ka kelecew tura nɔgon na Gilaje san 1881, a sera Samori ka kelekuntigi Bolɔ Mamuru la yen; ka se Ntari Mori fana na Kobana, o tun y'o ka kelekuntigi dɔwɛre ye.

Samori y'a naniya ka Sikaso mine san 1887 walasa a na temesira soro ka taa koronyanfan fe. A ye tatadalasigi damine o la, ka se kalo 15 hake ma, ka dese Sikaso la. San 1888, Ceba y'a kalifa don tubabuw la a ka fanga banbanni na, kelemansa werew kana se ka bin a kan.

Ba Benba tile ka se Kenedugu fanga binni ma : Ceba fatulen, a dogoke Ba Benba sigira a no na, o y'a soro tubabuw tun ye Tusiyen ni

Turuka mine a kɔrɔke la fo ka se Ganadugu fana ma.

Ba Benba tun ye ce farin ye; nka, a tun te se wageya la i n'a fo a kɔrɔke. A y'a ban u ni tubabuw ce benkanw waleyali ma.

Tubabuw kelen ka Kapiteni Morisoni ci ka na Ba Benba nininka n'a na to a kɔrɔke ka sira kan u ni nɔgon ce benkanw waleyali la; a y'o mine ka tamanfara 3 k'o la ka laban k'a boloko ka npogo don a la, a ka t'o jira a tɔnɔgonw na. Hali ka dan o ma, o tun be Sikaso murutili kofo tubabuw ma. Tubabuw nana gele da turu tatakogo la, ka tile 15 ke ka mugu wuli o la. Tatakogo binnen mɛkalo tile 1 san 1898, o kera Sikaso minenen ye. Ba Benba Tarawele y'a yere faga, ko tubabu tege te da ale jenama kan. Kenedugufanga banna o cogo la.

Ba Benba Tarawele ka tubabukelé

Ceba Tarawele y'a si bëe ke tubabuw fémogoya la; nka Ba Benba ma jen n'o waleya in ye a sigilen Kenédugu fanga la. Ba Benba tun ye ce farinba ye.

A ka fanga daminewaati la, a tun ye o tubabufémogoya in mine ni wageya ye; nka a laban a murutira ka ban Kenédugu ni tubabu ce benkan bëe waleyali ma.

San 1897, tubabukelé némogo min tun ye Koloneli Terentine ye, o taara lafjebô la Faransi; Koloneli Odewudi bilala o no na. Odewudi ye Kapiténi Morisoni ci ka na ke

Faransi ka lasigiden ye Sikaso. Ba Benba y'a ban o ma, ka Morisoni boloko ka laban k'a gen ka bo Kenédugu kono san 1898 feburuyekalo tile 1. O waleya in ma ben Faransi ma, a ye Sikaso mineni damine. San 1898 awirilikalo tile 15 , Ba Benba ka kelecew ni tubabuw ye mugu wuli nögöna Sikaso donda la, u ma son cogo si la tubabuw ka don Sikaso dugu dafé. Sikaso tun ye dugu lakananenba ye ni tatakogo ye. Tata in kónona tun be se kilomètère 7 walima 8 ma; a kogo kundama tun b'a ta metere 5 la ka se 6 ma, a kono fana tun b'a ta

metere 4 na ka se 6 ma.

Tubabuw ye ciden wuli, o kana Ba Benba kuma nögönya, a ka kelecew y'o gen, u ma son a ka don dugu kono.

Awirilikalo tile 18, tubabuw ye geléw daturu tatakogo la; o bëe la Ba Benba ka kelecew ye dadigi ke u la. Nka mëkalo tile 1, geléw sera ka wo bo tatakogo la; tubabuw donna o wo fe Sikaso dugu kono ni kele ye. O nögönfaga sëbekorò juguyara.

Digi kelen Sikasokaw la ni Ba Benba y'a ye ko kele tijena a bolo; a y'a yere faga mëkalo tile 1 san 1898; sabula a tun y'a fo k'ale to ni na, tubabu te don Sikaso.

Sikaso mineni

Tatadalasigi kónona na ni geléw ye wo bo kogo la, Ba Benba y'a yere faga. Tubabuw kelen ka tata sogo, u ko kelecew ka don ka dugu mine. Mogo min mana murutili fari da, u k'o faga. Tatakönökéle kónona na kelece 4000 nögönnna y'a yere di. O kelen ni dugu minena, Koloneli Odewudi ye mogo minenew tila jönw ye a ka kelecew ni nögöna ce. A tun ye minnu ta a yere ye, a

labanna k'olu labila a ka kelecew ye. A don, fo a ka kelemasaw yeredama tun be jini ka kele o jontilayoro la. U koseginto ka bo Sikaso kele la, tubabu kelenna bëe ye a sago famusota jönw na. U ye kilomètère 40 nögönnna ke furance fe tuma min na, taama digira jönw na. Denmisennin ni mogo kora, fen o fen desera taama na, tubabuw y'o bëe kunci ni marifajuw ni penpelenw ye. U tun ye dugu

suman bëe bo k'u da jönw kun ka segin n'olu ye. Suman tun be jö minnu kun; olu tun b'o doniw tali bo nögönn koro tile duuru-duuru , wa dumuni tun te di u ma. U mana mogo min ye ka hali nökisedenbila a da kono , genen ne 50 tun be k'o tigi la.

Tubabuw ka kelecew ye jö hake min soro Sikasokelé senfe, o caya kojugu hali u tun t'u balo soro, kuma t'u lamarayoro ma.

Mali kónona yaalabaa fölow nansaraw la

Lawale la, Mali tun be wele tilebinfe Sudan. San 1800 kónona na, tubabuw ni angilew nana Farafinna yaala. Adow donna Mali kono, in'a fo Mengo Pariki, Erene Kaye ani Enrisi Bariti.

Yaala ninnu kun :

Farafinna yaalakun fanba tun ye nafoloko ye; nka dönniyajini fana tun b'a la.

Eropu mogow naniya tun ye ka u bolofenw feereyoro werew nini ani ka nafamafenw soro ka labaara u ka iziniw na.

Dönniyajini nasira la, Farafinna kónona tun be kunpan na nansaraw bolo. kerénkerénneny la Tumutu dugu, u tun y'o mankutu men larabusebenw na.

Mali yaalabaaw :

Mengo Pariki : Ale tun ye dogotoro ye ka bo Ekosi jamana na. A donna Afiriki kono Ganbi fe san 1795 la ka taa bo Bajoliba kan; k'a dòn k'o be boli ka taa körön fe; a tun be mogo caman jëna k'a be boli ka taa tilebin fe. Mengo Pariki tun b'a fe ka se Tumutu o senfe; nka a

desera sira la. A nako filanan Mali kono san 1806, a sago tun ye ka se Bajoliba labanyoro la kogojì la. Nka a nasan sannayelema, a tora ji la Busa, Nizeriya jamana na. **Erene Kaye :** Ale tun ye tubabu denmisén ye; a tun b'a fe k'a ne da Tumutu kan. Erene Kaye donna Mali kono Lagine Konakiri fe, k'a kunda Tumutu kan kejeka fe. A temena Segu ka Tumutu lasoro san 1828. A ye surakamasiriw ke a yere la, o de koson, dugumogow y'a bisimila ka ne. Erene Kaye seginti Faransi Sahara fe, nögönmétigow dalajéra ka taa a bilasira. Atun y'a ka taama in gafe bo ka Tumutu negeen dilan o kan.

Enrisi Bariti : Ale tun ye Alimanika ye, nka a tun be baara le Angilejamana ye. A ye «Ayiri» kónona yaala, ka se hawusajamana, Börinu, Bajoliba kuruyoro, Adamawa ani Benuwe damineyoro la. Benuwe ye baji do ye. Enrisi Bariti ye kalo 8 ke Tumutu. A koseginna Angilejamana na Tiripoli fe san 1855 waati la.

Ani kunnafoni jönjönw taara a bolo a ka yoro yaalalenw kankafa fara Tumutu bugunnatige n'o ka nafolosorobaaraw kunnafoni kan.

Forotigiw sègenwaati sera bagantigiw fè

Bagantigi caman bë yen olu ka yoro kungokolon ka dôgo u ka baganw na. Ka da a kan fan bëe kéra forow ye, bagantemésirako jate ma miné a la, kuma te bagangenyoroko ma. O de koson bagantigi caman bë yelema yoro wêrew la n'u ka baganw ye, olu bë se ka dumuni sorò ka fa lafiya la. Nka jötigé mana damine a caman bë kosegin u ka sigida la, o nokalaw dunni kama. O ye waati ye, min ka gelen forotigiw ni bagantigiw ce kosebe. A bagantigi dow yere te hali forotigi nininka n'a tilalen b'a ka foro la, walima n'a ma tila. U mana nokala jolen walima a bidden ye doron, u bë baganw gen ka don a la. Bagantigi bëhami n'a ka bagan kono fali ye ka temé forotigi ta kan. Ni min y'u bali ka don a ka foro la tile fè, n'i ma si i nena, u bë don a la sufè.

Bagantigi k'a don k'olu ni forotigi bëe bë balo suman de la. U si te nokala nimi. Ni forotigi tilala a ka foro la, baganw bëben n'a sumankalaw ye.

Daramani Sise ka bo Nogolaso, Sanzana komini na Kinan Sikaso

Poyi : Sènekélaw aw ni ce

Sènekélaw aw ni ce.
A' ni munu, a' ni timinandiya, a' ni jamanajo.
Forolaben waati mogo ma na foli bila aw la.
Danni waati mogo ma na foli bila aw la.
Forokorosiyen waati mogo ma na foli bila aw la.
Suman ladon waati aw fobaa ka ca mogo bëe ta ye.
Su ni tile jama te kötigé aw la. Aw te fenko foli fè.
Dokela foli de ka di aw ye. Sènekélaw aw ni ce.

Amadu Sogo ka bo Teredugu, Timisa komini na Tomijan

Sènekébali fila bë ka Kita sènekéso jemogoya jini

An bë waati min na senefenw cogoya ka ni kosebe. Nka gelyaba do bë anw kan an ka «Sepese iniyon» biro sigili la. Kele bë senna a san 7 ye jinan ye ton in jemogow sigili la.

Min bë mogo kabakoya, sènekébali fila bë ka jemogoya kele sènekélaw ka ton jemogoya nöfè. N'o ye Kita méri ni Kita dogotoro do ye.

Jemogoya jinikèle in konona na, u ye jemogoya wele kiiriso la kita. Zuluyekalo temenin in na kiiri tigera ka jo di dogotoro ma. Nka méri ma jen n'o waleya ye; a ye weleli ke kokura Kayi kiiriso la.

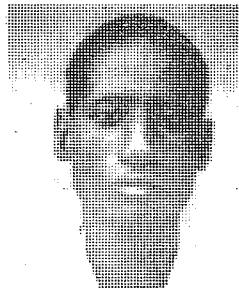
Sènekébaliw mana kele sènekélaw ka ton jemogoya nöfè, sènekélaw ka kan ka mun ke?

Pate Boli ka bo Dambana, Kofeba komini ha Kita.

Kalan taabolo kura ka jugu faantandenw ma

Afora denw ka don kalan na, sabula ko kalan bë jamana yiriwa. Ohukumu kono, kalansow jora Mali fan bëe fè. N'o ye lakolisow, balikukalansow, madarasasow ani duguyiriwalikalansow ye. Nka an nana mun kôlosi ? san damado in na, taabolo kura min donna kalan koro, o kelen bë sababu ye, ka faantandenw n'u mansaw bo u hakili kan.

Faantan mana a den don kalan na bi, o y'a kun balannen ye.. A bë makarikotobaara suguya bëe ke o den in ka kalan musaka soroli la. Ni den in sera kalansobaw la, musaka soroli bë gelya kojugu ka fara gelya werew kan. Obé ke sababu ye ka fiñe bila a ka jetaa la kalanko la. A bë se ka segin kalanso dow kan. I mana seginkankofila sorokalanyoromin na, i bë gen. O genni jësiranje fè,

Pate Boli

faantandenw n'u mansaw hakili bë wuli, uka san caman musaka bolenw kana bin ji la. Kalanden dun mana gen k'a to kalanso jan na, gelya bë don a ka dinenatige la. O ka jugu wulakonomusomanninw de ma kosebe. Ni lakoli tijena olu bolo, o y'olu ka hadamadenya dafirilen ye. Wulakonofuru ni wulakonobaara keli te k'u hamankó ye bilen. An b'a jini faamaw fè, kalan taabolo kura in, u k'a sariyaw juru yoba faantanw kan na doonin. N'o te, min bë fè, ko bëe ka kalan walasa jamana ka yiriwa, faantanw jigi bë jini ka tige o weledakanw na.

Yaya Mariko ka bo Senu Bamako

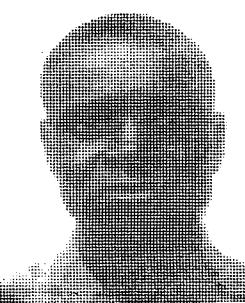
Silamew ka kan ka kaloko jenini konuman

Ja m a n a c a m a n dalen tun bë Mali la silameya la. Mogo k'o dannaya la, Mali tun bë joyoro filanan na katugu Makan na. Nk'o te biye; an bëdon min na, Farafinna bëe ye Mali no bila a ka kaloko koson sunkalow ni selikalow jocogow la.

Ni Mali silametón ma jateminé ke sunkaloko ni selikaloko la, dannaya bolen don a kan. Jamanakuntigika fili te, minisiri ka fili te, depite fana ka fili te. Jamana ye dannaya da mogo minnukan kalokola, oude ka fili don.

A san damado ye nin ye Mali bë séli Makan ne. Djé silame jamana bëe dun bë Makan k'o seliw la. Jateminé na, djé kono keretiye bëe bë u ka seliw ke don kelen na. Munna silamew fana te ben don kelen kan u taw la? Tjé yere la kalojate taalen bë ka Mali silamew dan. Ne hakili la kalo bë jo fitiri magen na; nka Mali la sunkalowni selikalow bëjo su dugutila waati la. O ye fili belebele ye. Kaloko ka jenini konuman

Manan Keyita ka bo Sitantumu, Kita mara la

Manan Keyita

Hadamadenya taasiraw bilala boloko la

Kibaruseben boko 416nan je 8 na, Mahamadu Konta y'a jira ko taasibilafew ka ca Mali kono. O kuma in, tan don kelen t'a je.

Mogo o mogo si hake be san 80 walima 70 na, olu mana u miiri Sudanjamana kununnama na ka n'a bilama ye, u jigi be tige hadamadenw taabolo la. Sabula sisan hadamadenya kecogo ni o waatiw ta ka jan nogen na i n'a fo jegé jalan ni bajie.

Taasibila be ka ke ketaa kelemasa minnu ma, n'i y'olu su lakunun ka bila jamana in kono, u b'a fo u ye jamana min mara ka teme o te nin ye. Hadamadenya taasiraw bilala boloko la. Wajuliklaw b'a fo an ka maaya juru jilaja an ni nogen ce; n'o ye nogenjigitugu ye, k'an denw mara ka ne anifen ofen bëna ni hadamadenya lagosili ye o ka ye k'o to yen. O hakilila in ye wulibaliye, nka a si kelen te ka labato; kasoro lawale la, hadamadenya tana do tun ye layiduntanya, nkalontige ani sonyali ye. Owaleya ninnu kelen be bimogow taamasiyen ye.

Yaya Mariko ka bo Senu Bamako

Musow man kan k'u ka soro bee don nenaject dafé

Musow be ke jekuluw ye u kunkow nénaboli ani u cew demeni kama wulakonoduguw la, musow ka soro fanba be ke forow ni nakow kono. Ub'u ka baaraw musaka nögoya u lasoroli ka diya mogocaman fe. U mana wari min soro o be bila kesu kono. Nenaject ka di muso ye kosebe, o de koson musojekuluw ka kesulawari bee be don nenaject dafé.

Tije don nenaject ka ni, sabula a be fotulonte sebe sa. Ne hakilila musow man kan k'u ka soro bee don nenaject dafé. N'u ma ne nenaject ko, u ka kan ka kesulawari tilance k'o musaka ye, k'a to to u jigi ye. O bilankoro in mana labaara ka ne, o be se ka tondenw kunko gelénw nénabó. Musojekulu dów be ba caman don tilesabaje

dafé, tile fila o kofe u be desé ka kemé duuru kunko dalakeje. O de koson wari do toli ka ni kesu kono.

Daramani Sise ka bo Nogolaso, Sanzana komini na Kijan Sikaso

Senekelaw ka juruko jate mine kosebe

San 1991 utikalo kibaruseben kono, n'o ye Kibaru boko 235nan ye, a sebennen b'o ne do kan ko «Mali cikélaw kumada yéléla», walima ko «kumada yéléla Mali cikélaw ye».

Kuma in flora laje do senfe, kasoro k'a bo Kibaru kono. Walasa a ka ke laafiyada ye, fo senekelaw ka kunnafoniw soro joona.

Ni kumada yéléla senekelaw ye, hali ni do be Na la ko doonin fana be Na celakawla, an k'a laje sa k'an miiri an ka jetaa la. A be fo nsana na an taa kunun yoro la, o b'a soro o diyara. N'an ma faamajuruw takan jate mine kosebe, an na meen nogenkumana. An yere ne b'a la tuma caman na kobe monnikanminye, jegé te tilan'o kan ye. Fen minnu juru be don senekelawla, uwariw saratuma mana se, i b'a soro da min flora a be caya n' o y e. O la ni faamajuruw takan flora, senekelaw k'u jilaja ka nogen kunnafoni walasa min ma men mogo siriyo la, o kana men a foniyoro la. O temenen ko ne ka foli be Usumani Jara ye ka bo Sikasokura kilometere 22 la Dogofiri komini na Ngonon. Sabula, a fana ye ne ka nininkali jaabi, i n'a fo Ibarahima Baba Jara y'a ke cogo min na. A y'a jira k'an te se ka bo nogo la fiyewu, fo an ka kunnafoniw da nogen tulo kan. Nosusulaw mana u kamankorola dogo nogen na, no te je. Nin bee ye kalan nafa do ye.

Ne b'a jini Ofisi senekelaw fe, u ka kunnafonidilaw k'u yere la, k'an tow bo ko caman kalama.

Bakari Danbelé ka bo Sikaso Wayerema 2 la

Bakari Danbelé

Poyi : Benbaliso

Farafinna kera benbaliso ye.

Nogenfaga ni nogonkoniya, Nogencooro ni binkanniw, Nogenforoki ni yeredamakelé, Siyawoloma ma ban Farafinna.

Sigi gelyara.

Ko Farafinna ye kelen ye, An k'an bolo di nogen ma ka ben, Si te se ka taa ka si to abada. Yeredamakelé ma dabo numan kama. Farafinna kelenyatón k'a firifiri doonin sa K'an bo lanogo dingé kono. Ne ma benbaliso nogen tomo kolon ye.

Isa Jalo ka bo Kodugu kati mara la

Poyi : Faso

Fasodenw, an ka wuli k'an jo ni fasodennumanya joli ye.

An ka faso bo nogo la. Fasodennumanya ni sigili te ben. Faso te mogo kelen ta ye, bee je don. An ye do ke kuma caman na sa. Jamana site taa je kumamugu dama kan.

An k'an bolo di nogen ma ka baara ke; Bee n'a joyoro don faso joli la. Wulakonobaarakela ni dugubakonmogo.

Faantan ni setigi, bee k'a seko ke faso joli la.

Ni min k'a ne te da faso jolaw kan, An be yelen o kan k'an faso jo.

Isa Jalo ka bo Kodugu, Kati mara la

Poyi : Biden

Aa! bi denko kera baara ye, Föömögöw den tun b'u bolobo baara la

Nka biden te mansa labi sanko k'a bolobo.

Mansaw ta kera si baara ye.

Dusukasiko file de!

Hinc banna mogoya la, Biden ko lafiya.

Mara banna duw kono.

Biden te mansa deselen don.

Mansaw, den ye boge kene ye, A mana ja cogo min na a be to ten.

N'i y'i ta ke Baba komandan ye,

A be nisongo kani i la.

Isa Jalo ka bo Kodugu Kati mara la

Kalankēn N° 46nan : Filiw latilenni

Diñe kōnō, kanfota bëe folika nōgō u sëbenni ye. Sëbenni taalan juman ye kan suguyaw sariyasunw labatoli ye. Kan sëbenni bë fōlō a siginindenw n'a jatedenw dōnni na, kasorok'a sëbenni sariyasun kalan. Dajé kelen-kelen min bë kumasen kōnō, o bëe siya ka kan ka dōn kan sëbenbaa fē. O de b'a to sëbenikela ka kuma bë faamuya a yere fē, anisëben in kalanbaa wërew fē.

An bëna an sinsin Kibaru kanubaaw ka bataki cilen dōw kan, gelyea minnu bë sëbenni na, k'olu dōw wuli. A kōrō tē k'an t'u ka batakiw sëbencogo n'u kōnōkow faamuya. An b'u faamuya kosebē. Balikukalanden caman bë yen, olu ma lakoli ke n'u bë kanw sanga nōgōn na dajésiyako la. Dajé siya ye dajé kelen-kelen suguya dōnni ye kumasenw kōnō. Ni balikukalanden tilala kalanje ni jate san fōlō gafew kalanni ma pewu, a ka kan ka karamogōkalan fana ke k'o faamuya kosebē. O tuma na a be fō a ma kalanden jolen. Kalanden jolen bë se ka bataki suguya bëe sëben ka

ne, ani ka bataki suguya bëe kalan, minnu sëbenni b'a ka kankalannen na. A bë se ka mōgo wëre fana kalan k'o

Iafa amuya.
An b'a fē ka batakicilaw ka gelyea minnu wuli nin sen in na, o ye caya taamasiyen « w » « keyōrō ye dajew na; kuma fōkasurunya sëbennigelyea kumasen kōnō ani danfara min bë "ye" ni "nëna" walima "ne" ni nōgōn ce.

Bamanankanna, dajé min kofolen ka caya, caya taamasiyen bë nōrō o kōfē. Hali n'o dajé in ye dajé dorogolenye, utētige ka bōnōgōn na ka caya taamasiyen k'a kelen-kelen na. Dajé dorogolen in bë to ten, ka caya taamasiyen nōrō a kōfē.

I n'a fō minnu b'a sëben : mōgōw kōrōbaw yeladonfēn ye; mōgōw minnu y'a fō. An k'a to an hakili ia kuma sëbencogo juman ye : mōgōkōrōbaw ye ladonfēn ye; mōgō minnu y'a fō .

Kuma fōkasurunya cogo dōbē yen, o sëbenmandi. N'i b'okuma suguyaw sëben, i be dajé kelenna bëe sëben ka dafa. N'o kéra gelyea in bë wuli. Sabula i bëna dajé dō fōkasurunya

min sëben, kōrō tē y'o la.

I n'a fō : Sidi da me jo kōnō; a ka minen san nte fōlō...

Nin kuma ninnu bë sëben nin cogo la : Sidi dalen bë jo kōnō; a ka minen sannen tē fōlō.

N bëna kuma « ye » min kan, o ye kōbila ye kumasen kōnō. Ale ni ne walima nëna tē kelen ye. Ni mōgō min ko « Ne ye nin kuma in fō Sidi ye »

O kuma in ma fō mōgō wëre ye ni Sidi tē. Hali ni mōgō wëre tun b'a fōyōrō la, a ma fō olu ye.

Ni min ko « Ne ye nin fō Sidi » O kumasen in na, "ye" min tigera ka bō a la, o b'a kōrō yéléma, n'o tē fili tē kuma na. A b'a jira k'i b'a fē k'i ka kuma fōlen séméntiya Sidi ye.

N'i ko « Ne ye nin fō Sidi nëna » o b'a jira k'o kuma in foyōrō la, Sidi tun bë yen. Nka kuma ma fō a ye; a niyōrō t'a la. N'i ko « Ne ye nin fō Sidi ne » o b'a jira k'an filia y'a fō; nka a mënnané fōlō de da la. Ninnu tun ye nōgōnbilasiraliw ye. U matarafali bë balikukalandenw ka dōnniya sōrōlenw jiidi ani ka sëbenni nōgōya batakicilaw ni bamanankañ sëbenbaa tōw bolo. A' k'an ben nin nōgōnna wëre ma.

Dokala Yusufu Jara

Dukēn N° 30nan : Ni lakoli ma ke du dafalan ye, baara ma ne

Kalan suguya saba b'an feyan : laadalakalan, larabukalan ani tubabukalan. Nin kalan ninnu bëe n'u kōnōkow don an'u bolofaraw. N'i y'a men kalan, fēnnaani be kēne kan : Karamogō, kalanden, kalanminen, kalanyōrō. Fijé mana ye nin kelen-kelen fēn o fēn na, a no bë ye kalan taabolo la.

Kalan sabatili dakun fōlō ye karamogōn kalanden ka nōgōnbonya ye. Kalanden kā kan ka karamogō bonya, i n'a fō karamogō ka kan ka kalanden bonya cogo min na.

Karamogō bë kalanden bonya cogo di? N'a fōra karamogō bë kalanden bonya, o kōrōtē, a k'a majigin aye, k'a bonya i n'a fō i b'i masaw walima nēmogōw bonya cogo min na. A kōrō ye karamogō yere ka ke mōgo ladamunen ye, a ka baara kanu b'a yōrō, denmisénw fana kanu b'a la. O ye, a yere monen bë ola kosebē, a b'a dōn fo k'a dōnnakari. O t'a bëe ye,

dōnniya lasecogo fērēw, a ka kan ka se o fana na. N'i kun falen don, n'i tē se dōnniya latemecogo juman na mōgōwërema, o ye tokaje ye. Nin bëe lajelen kōfē, karamogō man kan ka waleyaw ta ka kalandenw sēgēre minnu b'a danbe bō a la, k'a negebo, k'a ko goya kalandenw ye, ka wari minē kalandenw fē walima u somogōw k'u dēmē kasōrōutē fēndon. A dōfana ye ka cēnimousya da jira kalanden na ani ka jogojuguya kolokolo a la, kumacogo, finidongogo, an'i ka maaninfinya taabolow la.

Tijé don, karamogō ka baara ye ka dōnniya lase kalanden ma, ka fēn dōn a tūntemindon ka kōrō. Nka karamogō ka baara fanba ka kankakē kalanden jōgo dilanni de ye. Ni hadamaden jōgo nëna yere nedusu bë don a kōrō. Nka a mana kalan cogo o cogo, n'a jōgo ma ne, yere nedusu de bë don a kōrō. O de y'a to an ne bë mōgo kalanenba caman na, olu tē se dō

wëre la ni tijeni tē; k'u yere tijé, ka mōgō wëre tijé; olu ka hērē b'o de la.

Jogo numanya bë barika don dōnni na. A b'e min na, a b'e nafa, a b'e di min ma, kalanden, a b'o fana nafa.

Karamogō bë kalanden bonya cogo min na o dō nēfōlen file nin ye. Mōgō caman hakili tē o yōrō ye. Nka fēn min ye kalanden ta ye ka nēsin karamogō ma, bēn kelen don o kan, hali n'o y'a sōrō a waleyalen tē ka ne kosebē an ka lakolisow la.

Laadalakalan na : Do, donsoya, tōnw ani jekuluw kōnō, wajibi don kalanden ka kolon karamogō ye. N'a ma sōn karamogō ye a diya la, a bē sōn a ye a goya la. Morikalan fana b'o cogoya la. Bere ni busan ani ba a rafinw bë kalandenw bila karamogōw sago la. Nka lakolisow la, a tē kēten, gerente bëre tē kalandenw kan. U b'u yere sago la, u man ka neni, kuma tē k'u bugo. Lakoliden ka kan k'a karamogō bonya

cogo di?

A ka ca a la, denmisén min b'a masaw bonya so kono, o te geleya soro karamogobonya la. Karamogo bonyali be damine kabini du kono. N'i fa ni ba ye min fo i ye i b'o ke; i karamogo fana mana min fo i ye i ka kan k'o ke. Lakolikaramogo be mun ni mun geleya denmisénw ma? U b'a fo u ye, n'aw wulila ka bo sunogo la sogoma, a b'a yere saniya, k'a masaw fo, ka fini jelen don, ka dumuni ke, ka taa lakoli la.

Ni kalandenw sera lakoliso la, karamogo b'a fo u ye, bee k'i sigi yoro kelen, ka mankandabila, ka karamogo lamen, ka baara ke. Ni kalandenw be taa so, a be fo u ye, uk'uk'a walandaw ni degeliw laje ka faamuya soro sanni kalansen were ka damine. Ladamuni ni fasodennumanya kalanw be ke lakolidenw kun ka fara nin bee kan.

N'o y'a soro nin bee tun b'o bo a sira fe kojuman, sisan tun b'a soro an bora nogo la, bawo dije fan tan ni naanikono, kalan ni ladamu sabatilen be yoro minnu na, olu de be bee ne. O la, lakoli ka kan ka ke du dafalan ye. O koro ye mun ye? Kalan ni ladamu min be damine du kono, walasa du ka yiriwa, dudenw ka yiriwa, o de ka kan ka sinsin lakolisow la. Du lajini, ka jamana lajini fara o kan; o lajini fila waleyali baaraw, olu de ka kan ka kalan an ka kalansow la, kalandenw kun. Nka lakoliso ka na n'a dama kalan ye min te tali ke an ka hadamadenya sigi taabolow kan, du lajini te min kono, fo nansaraw ka lajiniw, o nafa ka dogo. O de y'a to, an fe yan, mogo kalannenbaw nafa ka dogo sigida la. U kunkolo falen don nka u te fen don. Ni min be ko don, o te ko koro don. Kunfin te se ka ke jemogo ye, o ka ben tige ma, kalanbagaw fana te fen don. O la, an bena taq ne tuma jumen?

Misali kelen doron. Mali kono, lakoli bee n'a kononasariya don. Nka lakolikaramogo min b'o sariyaw don, o man ca, kuma te lakolidenw ma, masaw koni ko te. Ka soro nin kulu saba ; karamogo, kalanden, masa ninnu bee ka kan k'u ka lakoli kononasariya don, ka baara ke n'a ye.

Mogow be boli kunna, u te min sonkan don, o na mako ne?

Mahamadu Konta

Cew ka nangata fanga ka bon musow kan

Diye tonba ONU nemogoba n'o ye Kofi Anani ye, a y'a jira ko dije kono cew ka nangata fanga ka bon musow kan. Muso saba o saba, i b'a soro muso kelen ce ka jugu a ma. Segesegeliw kera musow mincogo kan jamana 71 na. Sanga ni waati bee la, gosili jugu ni binkanniwalew be nesin musow ma. Cew be bin musow kan cenimusoya sira fe fo ka laban k'u bome u ni na. Kemesarada la musosaya 40 fo 70 min be ke Ositarali, Kanada, Isirayeli, Afirikidisidi ani Lamerikenjamana na, o sababu y'u cew walima u kamalenw ye. Kolonbi jamana na, tile wooro o tile wooro muso kelen be faga a jenogonce fe, walima a jenogonce koro do fe. Mekisiki kejekayanfan fe cew bolila ni muso keme caman ye, ka taa kafonogonya k'u la ka laban k'u faga.

Kofi Anani ka seereyasaben in y'a jira ko Afiriki, larabujamana minnu be

kogoji mediterane kofe ani dunan minnube dije nef, olu ka musomanin miliyon 130 noggonna sigira negekor.

Nangata suguya min be da musow kan kelemayorowla, o ye cenimusoya ye. Uruwanda kele senfe san 1994, bin kera muso 250.000 fo 500.000 kan; Bosini kele senfe san 1990, bin kera muso 20.000 fo 50.000 kan. O muso ninnu daw be se ka sida soro ce daw fe nin diyagoya kafonogonya in senfe. Nangata min be da musow kan, a kololo ka jugu.

Nikaraguwa jamana na, a jirala ko nagata be muso minnu kan, olu denw be dese kalan na ni san 4 ye kasoro u tongoow b'a la.

Walasa fu ka siri musow nangatali dan na dije kono, jamanawka kan k'u ka politiki nesin a ma; ka sariya gelent a ko la. N'o sariya in be ta, a be ke ni musojekuluw anijamana mogobaw ka deme ye.

Dokala Yusufu Jara

Dunanw toorolen don kosebe faamaw fe Kameruni

Kameruni faamaw wulilen be dunanw nofe cu-cu-cu, i n'a fo jamana geleyaw ye dunanw no ye. «Sezuru» be minnu bolo olu te to yen, kuma te sebenntanw ma. Seben min be dunanw yamaruya uka sigi walijamana kono waati bolodalen kono, a be fo o ma «Sezuru». San 2003 Sezuru tun ye 18.000 ye sefawari la, nka sisan ,a yelenna ka se fo sefawari 26.000 ma. O sarali se te dunan caman ye. Geleya min be Kamerunikaw kan, o noggonna fila be dunanw kan : makobatigw, jagokela

misenninw, monnikelaw ani cikelaw. Polosiwka segesegelib, o te kolokojo ye. Sarili Okaro ye nizeriyaka ye san 32. Ale y'a fisaya ni taama ye, bawo ale minena k'a don kasola, k'a lajaba, a ka ca ni siye 20 ye. Ale n'a noggonna caman. I min o min, seben b'i kun o, a t'i kun o, i b'i bolo bila i kun. Kabini FMI y'a gan Kameruni nemogow k'o, u ka do fara u ka wari ladonta hake kan., o y'u bila binkanni suguya bee lajelen na dunanw kan. Farafinna ka kelenya ma se halibi.

Kunnafoniw surunw

Sinw cogoya konobara koro

Kabini konomaya damine, ji minnu be boli muso farikolo la, olu be ke sababu ye k'a sinw lafa. musoka kan k'i janto i sinw na, k'u lakana ka ne. Feere minnu be fo k'u be sin laton, nafa t'u la, u be sin cogoya yelema k'a lase binni ma joona. Muso be se ka tugu fen min na n'o ka fisa sin ma, o ye farikolonejye. Hali ni fasa te sin na, i be to k'i disi funun ka jiginni min ke o ka fisa a ma.

Senegali, cacow jorelen don

An be don min na, siga te mogo si la bilen ko fari diyagoya lajeyali be dun lase mo fari ma. Mame Céreño Jengi ye nin kunnafoni in lase, a welelen telewison na keñyea jemukan do senfe zuluyekalo temenen in na. A kera i n'a fo kaba perenna farafintubabuw kunna.

Tulu munni ka fari diyagoya lajeyya, o damine na Senegali a be san 40 bø bi. Togo suguya bec be farikajeyaw la. Mali kono u be wele cacow, Benenjamana na u be wele boju, Kongo Baraza ani Kongo. Kinisasa olu b'a fo u ma. kobuwakana walima kopakola; Seneali u be wele kesali, N'i ye Senegali musow kemesarada, 67 ye késali ye; Togo ta ye 58 ye; kemesarada la Mali caaco ye 25 ye, dogotoro Fatumata Li ka fogo la. Jekulu min be Senegali fari lajeyali keleli kama, o ton nemogoba y'ale ye.

Walasa k'u yere fari k'i n'a fo tubabuta farafinmusow be cogoya bec ke sefawari 8.000 sørøli la kalo o kalo farilojeyatuloko kama. Kasoro a tulu ninnu man ni mogo wolo ma hali døonin. Dogotoro Mame Céreño Je gi ka fo la, fen do be farikolo la min be wele nansarakan na «melanini», ale de be fari tanga ka bo tile funteni fanga ma. Farilajeyatulu ninnu b'o bali k'a ka

baara ke, walima u b'o tige fari la. Ni melanini t'a ka baara ke walima n'a tinen, o bëna ni dun donni ye mogo fari la. Kurukuruw, joli misenniñw ani farilabana werew be poyi, minnu te keñyea joona. Ni fari desera k'a yere lanugu, o ye ko juguba ye mogo ma. A kerebete n'o caco suguya ye kono ta, dan t'o masiba la. Farilajeyatulumunna b'a ka tooro lase a den ma.

Senegali, dogotorow ye fari diyagoya lajeyali kolo jugu sebekoro fo nka mogo m'u ka kuma jate. Kalo saba kuma folen ko farikoloñedondogotoro fe telewison na, cacow ye jore damine.

Farilajeyalaw ja minnu jirala tilewison na keñyea jemukan in senfe, o kera sababu ye Ise Sanbu ka farilajeyatulumun dabila. Ale ye Dakaro dafekin do kesali ye. A dara a la ko tulu ninnu munni degun kabon, u be mogo faga fana. A toñgōnmuso Maremu Peni fana ye tuluman jo o cogo kelen na. Sabula k'ale tun t'a don a be kasaralasse mogo ma. Caco minnu jenna farilajeyatuluw ko, a caman yelemana situlu kan. Fayibu Jopu ye munnituludilan ye situlu la Dakaro; ale ka fo la, kesali minnu b'a fe u fari ka segin u kan, doctotorow b'olu ci ale ma situlu dilannenw matarafa kama.

Ja Manbu / Dokala Yusufu Jara

Senfagabana silatununni

Dinc keñyatónba «OMS» y'a jira ko senfagabana be nini ka silatunun dije kono. A to ye Afuganisitan, Endi, Nizeriya ani Pakisitan jamanaw ye. Fo jamana ninnu k'a keleli k'u kunkoroko ye.

Senfagabana silatununni sirilen t'a keleli minenko la tuguni. A to ye jamananemogow ka denmisenniñw bolo cili dabaliw tige ka ne, ani k'u waloya. Nizeriya keñekayanfan fe, san 2003 la Kano politikiñemogow banna senfagabana boloci keli ma u ka denmisenniñw na. O san 3 ye nin ye. Silamediinejekulu do y'a balamini denmisenniñw n'u bolo cili ce, ko fura numanw te. O kera sababu ye ka senfagabana sebekoro juguya, hali jamana 13 minnu ka senfagabaana tun silatununna, a seginnen b'olu ma an be waati min na.

Dokala Yusufu Jara

Kunnafoni surunw

Lemurukumunin

Ni mogo min fari b'a dimi, a be se ka lemurukumunin mun o dimiyoro in nadsine 3 tile kono; o b'a dimi da. Ni singomimana ye kunsigiw mine, i be fini do su lemurukumuji la k'a susa n'o ye. N'i t'a fe i k'a sumayadilan kasa kana bo, i be lemurukumuji kutune damado ke ji la k'o ke a kono. Mogorobaw ka kan ka to k'u tege ko ni lemurukumuji ye, o be tege kologelya k'a saniya.

Anpulu meneta, lakile ani bolofenbilalan

N'i b'a fe ka kasa duman tige i ka so kono, i be fini su latikolo la k'o susa anpulu meneta la. I mana anpulu mené doron, latikolon kasa duman be sokonona labo.

Walasa lakile kura don ka diya konbara kono, i b'a niw joosi ni kiryon min be ke ka kayew seben, o mun ye.

Bolofenbilalan (aramori) min b'i bolo walasa i kana fili fen kelenna bilayorla, i b'u togo ke seben ye k'o da bolofenbilalan in kono. O b'a to n'i mako jora a min kelen na, i kana wolomani jan k'o nofe.

Sinw cogoya konobara koro

Kabini konomaya damine, ji minnu be boli muso farikolo la, olu be ke sababu ye k'a sinw lafa. Mogo ka kan k'i janto i sinw na, k'u lakana ka ne. Feer minnu be fo k'u be sin laton, nafa tu la, u be sin cogoya yelema k'a lase binni ma joona.

Mogo be se ka tugu fen min na n'o ka fisa sin ma, o ye farikoloñenaje ye. Hali ni fasa te sin na, i be to k'i disi funun ka jiginni min ke o ka fisa a ma.

Fa niyoro be den nacogo jugu la Muso mana san 40 sørø kabon, a denw nacogo be juguya ka teme a san 25 waatiw ta kan. Ce fana mana san 35 kunnasago, degun be se k'a maaninji kono denkisew sørø min be se ka finge bila den sørøta la. O b'a jira ko si hake noba be den nacogo juguya la. Jininikselaw y'a kolosi ko den nacogo juguw la, kemesarada la 30 be sørø faw fe.

Woloseben bëna di Benënka miliyon saba ma fu la

Jateminew y'a jira ko
woloseben te
Benenjamana mogo hake
min na, o be surunya jamanaden
tilance la. Walasa k'olu ka
jamanadenya sabati,
goferenaman y'a naniya ka
woloseben dilan mogow la, minnu
si hake be san 15 ni san ce. O
waleya in kera jigisigikumaba ye
Benen kono. Jamanaden kuuru
miliyon 7 ni tila la, miliyon 3 ye
wolosebenntanw ye. Poroze min
nesinnen be jamanadenw
jatemineni ma wolosebenko la, o
nemogo Siriyi Gubizeji y'a jira ko
woloseben t'o jamanaden fanba
min na, sariya la olu lakodonnen
te jamanadenw ye. O de koson
setanburukalo temenen in tile 25
la, Benen goferenaman ye
wulikajo damine sebenntan ninnu
ka jamanadenya sabatili la; n'o ye
woloseben dilanni y'u la. Kiiritigela
300 n'u demebaaw ye kalo kelen
ni ko ke yaala la jamana kono, ka
woloseben dilan fu la jamanadenw
ye.

Benen Sariyakow minisiri
Abarahamu Zinzindowe ni
jamanadenw jateminəporoze
ŋeməgəw y'a jira ko ni woloseben
te Benenka min na, o ka
lakoliladon, a ka səben nafama
sɔrɔli, a ka baara ŋenama sɔrɔli
ani a ka juru sɔrɔli jelenya la, o be
geleya. O ye ŋetaa senna sirilen
ye, sabula goferenaman te se k'a
sinsin jate numan kan
yiriwalibaaraw bolodali la. O man
ni jamana ma. Fanga te se ka
segəsegeli ke ka kojugukelaw don
ani ka jamanaden kalatalaw hakə
don wotew la. Ni jamana t'a ka
kalatalaw bugunnatige don, wotew
te se ka ke ka ne jelenya la, jama
ka son jaabiw la. O de kama Siriyi
Gubizeji b'a səmentiya kō
woloseben dilanni ka di mogo

miliyon caman ma fu la, o ye Benen faamaw keto ye k'u joyorō fa lafiya donni na jamana kōnō walasa ḥetaa ka sabati.

Mogo o mogo bangera Benen jamana kan, ni san 2006 zanwuyekalo y'o si hake soro san 15 la ka yelen, wolosebendilan in jesinnen tun b'olu ma; u mana ke jamana o jamana mogo ye. Kerenkerennenya la, woloseben tun ma deli ka dilan minnu na folo. Nka ka da Benen faamaw ka se hake kan, u b'a la ka jenawolomani ke mogow la. Nikola Asogiba min ye Benen Sariyakow minisiriso nemogoye ni jamanadenw jateminejekuluba fana nemogoba don, o y'a jira ko wolosebendilan daminena mogow la, minnu si hake b'a ta san 18 na ka yelen. O b'a to san 2007 ni 2008 kalataw ka se ka boloda ka ne. Sabula san 18 ni kow de yamaruyalen don ka kala ta Benen.

Nikola Asogiba ka fo la,
woloseben tun te sin ka dilan den
na a bangeyoro la; o de ye
Benenka wolosebenntan cayakun
ye. Denmansaw tun tolen b'u yere
sagoya la ten. U fanba ye mogo
kalanbaliw ye; u ka sira te
wolosebenko la. Den minnu ma
bange dogotoroso la, faantanya fe
woloseben ma jini olu ye. Dow
yere bangera yen olu mansaw y'u
dogo ka bo n'u denw ye,
dogotoroso musakaw sarali
magelyea kama. Wolosebenko
dabali ma tige o kofe bilen. Den ka
wolosebenkomako man'a jo waati
min na sa, u be soro ka nimisa kasi
ke. Zan Ajinu ye sojola ye Benen.
Ale ye wolosebenntanya juguya
don a si hake san 22 la.
Baarakelogonya la banki do
waritasebben (seki) dira ale ma
min wari hake tun ka ca kosebe.
Nka bugunnatigesebenntanya y'ale

Tulon

Nin ja fila dilanbaga y'a dabo a kama ka fili 10 k'u la. A y'olu nini

1. Finikomines kandten numan te. 2. Fen min be duguma kinin te. 3. Ja
min be finikomines ju la. 4. Jolikkilimin min be muso nungsankuru la. Tini ds
be srbu kskan 6. Taafe kuu juguw numan te. 7. Ja min be palan kan
kinin te. 8. Ja min be muso kamankun na numan te. 9. Ja min be
finikomines kcfi duguma numan te. 10. Ja min be fini dulomnen kan kinin

jaabi

bali o wari tali la. Bugunnatigeseben dun soro man di ni woloseben te.

Nka bi, a ka fo la a be Ala tanu. walasa mogo ka woloseben soro Benen, a dan ye ka se wolosebendilanna ninnu ma ni seere saba ye, minnu b'a ka dugu n'a somogow don.

Kileman Ahuwanjinu ye jateminshaa ye wolosebenko la Doto, o ye Kotonu kin do ye. A y'a jira ko mogo ka jamana donnen, fa n'a ba togo donnen ka fara a ka dugu kan, ale b'a togo seben wolosebenjinaw ka seben kono ka

laban k'a seerew bolono k'a la. Ni geleya bee min ta la, a b'a kerfemogow hakilila nini.

Komandan b'o seben in segesegé k'a don n'a bee ye mogo kuraw ye, woloseben ma deli ka dilan minnu na, kasoro ka Kileman Ahuwanjinu ladonniya o la, a ka seben di u ma sanni u ka woloseben soro kiiri don ce. O seben in b'a jira k'u togo ma deli ka seben wolosebenko la.

A ka di mogo caman ye ka n'u togo seben wolosebenjini kama. Piyeri Ojido tun ye

wolosebenjinina do ye. Ale ka fo la, a mansaw ma woloseben k'a la. Ale korbayalen fana m'o nejini, sabula a tun t'a soroogo don. Nka bi, a be Ala tanu, ka da a kan a ye woloseben soro fu la.

Kiiritigela do ye kankarimada ke woloseben yuruguyurugudilannaw ye. Mogo o mogo mana nkalon tige ani ka seereya jugu ke wolosebenko la, o nangili kuntaala b'a ta kalo fila la ka se san fila ma kaso la. A be laban ka setawari 6.335 fo 21.940 sara alimani ye.

Kirisitiyan Oroko /Dokala Yusufu Jara

Bolifentigi te telefon da a tulo la bilen siraba kan Mali kono

Minisiriw ka setanburukalo tile 6 laadalatonsigi senfe. u ye siraba sariya do tali naniya siri. Sariya in be bolifentigiw bali ka telefon ci walima k'a lamen siraba kan.

A kolosira ko sirabakankasaara caman be soro bolifentigiw ka telefoniko fe. Kibaru jugu walima kibaru duman lameni konona na, bolifentigi be se ka ninne a yere ko pewu. O mana ke, n'a ma kasaara lase mogo were ma, a b'a lase a yere ma.

Mali jamanakuntigi ye sariya min ta setanburukalo tile 27 telefoniko la sirabaw kan, n'a nimor ye 06-413 ye, lakanabaaw bena u sinsin o kan siraba sariya labatoli la.

Siraba sariya min tara san 1999, sariya kura in ye yelema don o sariyasen 4nan ni 117nan kono la.

Politikiton 46 bëna demewari soro goferenaman fe

Minisiriw ka nowanburukalo tile 8 laadalatonsigi senfe, u ye politikiton demewari dicogo sariya do naniya siri san 2006 in konona na. Ton 54 tun y'u ka nafoloseben segesegetaw bila jamana jatebokiisoba la; 46 ka jatew dafara, olu bëna demewari soro goferenaman fe. Sefawari miliyari 1 ani miliyon 5 be tila u ni jogon ce. Bee ka soro ta te hake kelen ye; a b'a ta miliyon 3 ani 40.000 na ka se miliyon 315 ani 60.000 ma.

Jateminew y'a jira sen in na tuguni ko ADEMA wulila k'a jo ni saraba

ye. N'o ye miliyon 315 ani 60.000 ye. RPM ta ye miliyon 238 ye, URD ta ye miliyon 74 ani 80.000 ye, CNID be miliyon 62 ani 60.000 soro. Politikiton 18 be yen depite t'u bolo sanko konseye, nka u geresjige ye fara ci nin demewariko in na. N'o ye PDD, RJP, UPD, PE dimali, PECSAM, PMPS, UFDP, PDA, UNPR, PRDT, Renuwo CNDR, PDS, ADES, CD, MDD, PEI, MADI ani PARI. U kelen-kelen bee be sefawari miliyon 3 ani 40.000 soro.

Madiba Keyita
Dokala Yusufu Jara

